

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

z dnia 2 września 2003 r.

w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich

(Dz. U. z dnia 25 września 2003 r. z późn. zm.)

Na podstawie art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa minimalne warunki utrzymywania zwierząt gospodarskich, odrębnie dla każdego gatunku, wieku i stanu fizjologicznego tych zwierząt, w tym obsadę zwierząt w zależności od systemów utrzymywania.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1)⁽¹⁾ cielę - młode zwierzę z gatunku bydło domowe (*Bos taurus*), bez względu na płeć, w wieku od dnia urodzenia do 6. miesiąca życia;
- 2) knur - samca świni, który osiągnął dojrzałość płciową i jest przeznaczony do celów rozplodowych;
- 3)⁽²⁾ loszka - samicę świni, po osiągnięciu dojrzałości płciowej do pierwszego wyproszenia;
- 4)⁽³⁾ locha - samicę świni po pierwszym wyproszeniu:
 - a) między okresem okołoporodowym a odsadzeniem prosiąt albo
 - b) w okresie między odsadzeniem prosiąt a okresem okołoporodowym;
- 5)⁽⁴⁾ (uchylony);
- 6) prosię - młodą świnię, bez względu na jej płeć, w wieku od urodzenia do odsadzenia;
- 7) warchlak - młodą świnię, w wieku od odsadzenia do ukończenia 10. tygodnia życia;
- 8)⁽⁵⁾ gniazdo - wydzielone miejsce przeznaczone do znoszenia jaj, w którym podłoga jest wykonana w sposób uniemożliwiający kurcze kontakt z drucianą siatką;
- 9)⁽⁶⁾ gniazdo grupowe - gniazdo bez wewnętrznych przegród umożliwiające jednoczesne znoszenie jaj grupie ptaków;
- 10) system bateryjny - zespół klatek o jednakowych wymiarach i konstrukcji, ustawionych obok siebie jednopoziomowo lub wielopoziomowo;
- 11) klatka - zamkniętą przestrzeń, której podłoga znajduje się powyżej poziomu posadzki w pomieszczeniu inwentarskim;
- 12) kura nieśna - dorosłego ptaka płci żeńskiej z gatunku *Gallus domesticus*, który osiągnął dojrzałość nieśną i jest utrzymywany w celu produkcji jaj nieprzeznaczonych do wylęgu;
- 13)⁽⁷⁾ ściółka - suchy, miękki, dobrze nasiąkający materiał, w szczególności słomę lub trociny, kładziony na podłogę w pomieszczeniach inwentarskich w celu zapewnienia zwierzętom uczucia suchości i ciepła oraz stwarzający im warunki dla spełnienia potrzeb etologicznych;
- 14)⁽⁸⁾ świnia - zwierzę z gatunku świnia domowa (*sus domestica*), bez względu na wiek, przeznaczone do celów hodowlanych lub do tuczu;
- 15)⁽⁹⁾ tucznik - młodą świnię przeznaczoną do tuczu, bez względu na jej płeć, w wieku od ukończenia 10. tygodnia życia do dnia uboju;
- 16)⁽¹⁰⁾ loszka hodowlana - młodą samicę świni, przeznaczoną do celów rozplodowych, w wieku od ukończenia 10. tygodnia życia do pierwszego wyproszenia;
- 17)⁽¹¹⁾ knurek hodowlany - młodego samca świni, przeznaczonego do celów rozplodowych, w wieku od ukończenia 10. tygodnia życia do pierwszego krycia.

§ 3. 1. Zwierzęta gospodarskie utrzymuje się:

- 1) w pomieszczeniu inwentarskim, z wyjątkiem lisów polarnych, lisów pospolitych, jenotów, norek i tchórzy;

2)⁽¹²⁾ w systemie otwartym, z wyjątkiem kur, indyków, strusi, gęsi do ukończenia 6. tygodnia życia, kaczek do ukończenia 3. tygodnia życia, przepiórek do ukończenia 20. dnia życia oraz zwierząt futerkowych.

2. Zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w systemie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, zapewnia się możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

§ 4. 1. Utrzymujący zwierzęta gospodarskie zapewnia im opiekę i właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni w zależności od systemów utrzymywania.

2. Zwierzęta gospodarskie utrzymuje się w warunkach:

- 1) nieszkodliwych dla ich zdrowia oraz niepowodujących urazów i uszkodzeń ciała lub cierpień;
- 2) zapewniających im swobodę ruchu, a w szczególności kładzenia się, wstawania oraz leżenia;
- 3) umożliwiających kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.

3. Loszki i lochy w tygodniu poprzedzającym przewidywany termin prosięcia oraz w okresie prosięcia się mogą być utrzymywane w warunkach, w których nie mają kontaktu wzrokowego z innymi zwierzętami.

§ 5. 1. Pomieszczenia inwentarskie dla zwierząt gospodarskich oświetla się, przystosowanym dla danego gatunku zwierząt, światłem sztucznym lub zapewnia dostęp światła naturalnego.

2. W przypadku gdy oświetlenie sztuczne stosuje się w pomieszczeniach inwentarskich, w których są utrzymywane cielęta, pomieszczenia te oświetla się w czasie odpowiadającym normalnemu dostępowi światła naturalnego - co najmniej jednak między godziną 9⁰⁰ a 17⁰⁰.

3. W przypadku stosowania oświetlenia naturalnego w pomieszczeniach inwentarskich, w których są utrzymywane kury nieśne, okna rozmieszcza się w sposób umożliwiający równomierne oświetlenie całego pomieszczenia.

4. W przypadku gdy oświetlenie sztuczne stosuje się w pomieszczeniach inwentarskich, w których są utrzymywane kury nieśne, pomieszczenia te oświetla się w rytmie dobowym tak, aby około 1/3 doby stanowiło nieprzerwany okres ciemności oraz występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi.

5. Świnie utrzymuje się w pomieszczeniach inwentarskich oświetlonych przez nie mniej niż 8 godzin dziennie światłem o natężeniu co najmniej 40 lux.

§ 6. 1. Utrzymujący zwierzęta gospodarskie powinien doglądać je co najmniej raz dziennie.

2. Pomieszczenia inwentarskie wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające ich kontrolę i dogłądanie zwierząt o każdej porze.

§ 7. 1. Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt gospodarskich:

- 1) wykonuje się z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i dezynfekcji;
- 2) czyści się i dezynfekuje.

2.⁽¹³⁾ Odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki paszy usuwa się z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami.

3. Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia zwierząt gospodarskich wykonuje się i umieszcza w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

4. Wyposażenie i sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich sprawdza się co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki niezwłocznie usuwa.

5. Podłoga w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich powinna być twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska.

§ 8. 1. W pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, względna wilgotność powietrza i stężenie gazów powinny być utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla tych zwierząt.

2. W przypadku wyposażenia pomieszczeń, o których mowa w ust. 1, w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji, system ten powinien być połączony z:

- 1) systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego;
- 2) systemem wentylacji awaryjnej.

§ 9. Instalację elektryczną w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich wykonuje się w sposób określony w przepisach Prawa budowlanego.

§ 10. 1. Zwierzętom gospodarskim, z wyjątkiem koni oraz cieląt i świń do ukończenia 2. tygodnia życia, zapewnia się stały dostęp do wody.

2. Konie poi się co najmniej trzy razy dziennie.

3. Cielętom powyżej 2. tygodnia życia zapewnia się dostęp do wystarczającej ilości wody lub innych płynów.

4. Cielętom, o których mowa w ust. 3, w okresie upałów lub w przypadku choroby zapewnia się stały dostęp do wody.

§ 11. ⁽¹⁴⁾ Zwierzęta gospodarskie, z wyjątkiem świń, drobiu, lisów polarnych, lisów pospolitych, jenotów, nerek i tchórzy, są karmione co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego.

§ 12. ⁽¹⁵⁾ 1. W przypadku utrzymywania cieląt grupowo, gdy nie są one żywione do woli lub z elektronicznych stacji odpasowych, każde cielę powinno mieć zapewniony dostęp do paszy w tym samym czasie.

2. Pasza dla cieląt powinna zawierać ilość żelaza zapewniającą we krwi cieląt poziom hemoglobiny wynoszący co najmniej 4,5 milimol/litr.

3. Pasza dla cieląt powyżej 2 tygodni życia powinna zawierać pasze włókniste, z tym że dawkę tej paszy dla cieląt od 8. do 20. tygodnia życia zwiększa się od 50 do 250 g dziennie.

§ 13. ⁽¹⁶⁾ 1. Jelenie i daniele, drób, lisy polarne i pospolite, jenoty, norki i tchórze karmi się co najmniej raz dziennie.

2. Świnie karmi się co najmniej raz dziennie, przy czym świniom utrzymywanym grupowo zapewnia się dostęp do paszy w tym samym czasie.

3. Lochom w okresie między odsadzeniem prosiąt a okresem okołoporodowym i loszkom zapewnia się wystarczającą ilość pokarmu wysokoenergetycznego oraz pokarmu objętościowego lub wysokowłóknistego.

§ 14. ⁽¹⁷⁾ 1. Chore lub ranne zwierzę gospodarskie niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje.

2. Jeżeli stan zdrowia zwierzęcia, o którym mowa w ust. 1, tego wymaga, w pomieszczeniu inwentarskim, gdzie jest ono utrzymywane, powinna znajdować się ściółka..

Rozdział 3

Minimalne warunki utrzymywania koni

§ 21. 1. Konie w pomieszczeniu inwentarskim powinny być utrzymywane na ściółce:

- 1) w boksie;
- 2) na stanowisku na uwięzi;
- 3) w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi.

2. Ogiery i klacze powyżej roku życia utrzymuje się oddzielnie.

§ 22. 1. ⁽²³⁾ Powierzchnia boksu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 1, powinna wynosić, w przypadku utrzymywania:

- 1) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m - co najmniej 6 m²;
- 2) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m - co najmniej 9 m²;
- 3) klaczy ze źrebięciem - co najmniej 12 m².

2. Wymiary stanowiska, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 2, powinny wynosić w przypadku utrzymywania:

1) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m:

- a) szerokość - co najmniej 1,6 m,
- b) długość - co najmniej 2,1 m;
- 2) koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47 m:
 - a) szerokość - co najmniej 1,8 m,
 - b) długość - co najmniej 3,1 m.

3. W przypadku utrzymywania koni w systemie, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 3, powierzchnia powinna wynosić w przypadku utrzymywania:

- 1) koni dorosłych lub młodzięży po odsadzeniu od matki, w przeliczeniu na jednego konia - co najmniej 10 m²;
- 2) klaczy ze źrebięciem - co najmniej 12 m².

§ 23. W pomieszczeniach inwentarskich dla koni:

1) stężenie:

- a) dwutlenku węgla (CO₂) nie powinno przekraczać 3.000 ppm,
- b) siarkowodoru (H₂S) nie powinno przekraczać 5 ppm;
- 2) koncentracja amoniaku (NH₃) nie powinna przekraczać 20 ppm;
- 3) wilgotność względna nie powinna przekraczać 80 %;
- 4) prędkość przepływu powietrza nie powinna przekraczać 0,3 m/s;
- 5) temperatura powietrza powinna wynosić od 5 do 28 °C.

§ 24. 1. W przypadku utrzymywania koni w systemie, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 2, powierzchnia utrzymywania, w przeliczeniu na jednego dorosłego konia, powinna wynosić co najmniej 0,1 ha.

2. Powierzchnię, o której mowa w ust. 1, zabezpiecza się trwałym ogrodzeniem.